

HUMANITAS

ORGAAN VAN DE STICHTING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

REDACTIE: P. C. FABER EN J. BOETJE - Medewerkers: Mr. L. A. Donker, Mr. R. Friedman-v. d. Heide, E. Geerts, Dr. F. Grewel, Dr. G. Th. Kempe, D. Q. R. Mulock Houwer, H. Ploeg Jr., Dr. A. Querido, Mr. B. v. d. Waerden, e.a. - Adres Redactie en Administratie: Frederiksplein 46 Amsterdam-Centrum, Telefoon 36833, Gem. Giro S 602

Iets over Schuldbewustzijn bij Criminelen

Ieder die zich wel eens heeft beziggehouden met het moeilijke en helaas vaak ondankbare werk van reclasieren, weet uit ervaring van hoeveel belang het is of iemand, die een strafbaar feit gepleegd heeft en daarvoor is gestraft, ook zelf het bewustzijn heeft ontwikkeld, dat hij door het plegen van zijn daad een schuld op zich heeft geladen, of hij m.a.w. schuldbewustzijn vertoont. Het spreekt wel vanzelf, dat afwezigheid van schuldbewustzijn het contact van reclassent en reclasseerder sterk bemoeilijkt, ja, een goede uitoefening van de taak des toezichthouders eenvoudig onmogelijk maakt.

Enige nadere bezinning op dit begrip schuldbewustzijn is dus ook voor den practischen werker volstrekt niet overbodig. Het wil mij voorkomen, dat we goed doen enige onderscheiding te maken in de verschillende vormen waarin dit zich kan voordoen.

In de eerste plaats vinden wij dan *schuldbewustzijn tegenover een bovennatuurlijke* macht, dat wat men dan gemeenlijk religieus schuldbewustzijn noemt, en dat natuurlijk niet verward mag worden met schuldbewustzijn, voorkomend bij iemand, die een meer of minder actief meelevend lid is van een kerkgenootschap. Voor het werkelijk religieus schuldbewustzijn toch is nodig een doordachte, maar vooral ook een doorleefde persoonlijke relatie van den mens tot het goddelijke. Bovendien moet men niet alleen het bestaan van een God erkennen, maar bovendien nog ervan overtuigd zijn, dat God voor den mens normen gesteld heeft (neergelegd in de H. Schrift of andere heilige boeken), welke normen beslissend zijn voor des menschen leven. Er worden dus tamelijk hoge eisen aan de persoonlijkheid gesteld, wil van ontwikkeling van een religieus schuldbewustzijn sprake kunnen zijn.

Als tweede vorm van schuldbewustzijn kunnen we onderscheiden, dat *tegenover een bovenpersoonlijke*, maar niet religieuze, idee, bv. de Rede, de Rechtvaardigheid, de Barmhartigheid e.d. Ook het verwezenlijken van dit schuldbewustzijn eist een ethische persoonlijkheid, die aan hoge eisen voldoet.

In de derde plaats kan men schuldbewustzijn ontwikkelen *tegenover een bepaalde groepsideologie*, die men aanhangt. Een dergelijke ideologie, haar oorsprong vindende in bovenpersoonlijke denkbeelden, wordt door het werk van leidende figuren onder de menschen uitgebouwd tot een systeem, dat aan de mensheid het heil moet brengen. Ofschoon de ideologie dus „mensenwerk” is, heeft zij voor den aanhanger

ervan toch een bovenpersoonlijke waarde en geniet zij dan ook een boven het persoonlijke uitgaande verering.

Zeer belangrijk is het schuldbewustzijn, dat men kan ontwikkelen *tegenover de kleinere gemeenschap, waar men deel van uitmaakt* en waar men dagelijks mee te maken heeft (dorp, straat, buurt, gezin, arbeidsgemeenschap, schoolgemeenschap enz.).

Tenslotte nog de meest rechtstreeks en persoonlijk denkbare schuldbewustzijnsrelatie, die denkbaar is: men voelt zich schuldbewust *tegenover dezen bepaalden man of vrouw*, ten nadele van wie(n) men dit of dat bepaalde feit heeft misdreven.

Wellicht zullen sommigen mijner lezers hier opmerken, dat ik vergeet als zesde vorm van schuldbewustzijn hieraan toe te voegen, dat bewustzijn van schuld dat men hebben kan tegenover zichzelf. Dit lijkt mij echter toe te berusten op de misverstanden, zo vaak verbonden aan beeldspraak. In werkelijkheid toch betekent dit steeds, dat men zich schuldbewust voelt, niet tegenover de persoonlijkheid, die men is, maar tegenover die, welke men zou willen zijn, en dit ideale beeld wordt op zijn beurt weer goeddeels bepaald door de religieuze, humanitair-ethische, groeps-ideologische e.a. voorstellingen, die wij ons eigen hebben gemaakt.

Wenden wij ons thans weer tot den crimineel geworden mens, dan rijst de vraag, welke betekenis nu deze verschillende vormen van schuldbewustzijn hebben uit reclasseringsoogpunt.

Religieus en humanitair-ethisch gebaseerd schuldbewustzijn zullen wij betrekkelijk zelden tegenkomen, omdat in het algemeen mag worden aangenomen, dat het „leven uit een idee”, hetzij religieus, hetzij humanistisch, een sterke invloed uitoefent in de richting van een sociaal waardevol levensgedrag, ondersteld dan altijd, dat hiervoor de economische voorwaarden gegeven zijn, een eis (de hongerwinter heeft het ons met ontstellende duidelijkheid bewezen) van het grootste gewicht. Onder de crimineel geworden medemenschen zullen wij dus niet vaak personen aantreffen, die onder schuldbewustzijn in deze zin gebukt gaan. Echter moeten de reclasseringsmogelijkheden, die dit schuldbewustzijn biedt, hoog worden aangeslagen, daar het juist in deze uitzonderingsgevallen kan komen tot die volledige ommekeer in de persoonlijkheid, die toch eigenlijk ieder goed reclasseerder steeds opnieuw nastreeft.

Het groepsideologisch schuldbewustzijn kan belang-

rijk resultaat opleveren voor de reclassering, wanneer de groep bereid is den afgedwaalde weer op te nemen. De dankbaarheid hiervoor is dan op zichzelf al een machtige factor. Echter moeten wij hier er rekening mee houden, dat soms het gemeenschapsgevoel, dat de groepsleden wel t.o. elkaar hebben, niet in die mate functioneert, wanneer men te maken krijgt met personen, die de groepsideologie niet onderschrijven. Juist bij figuren, die niet al te sterk in hun schoenen staan, kan dit aanleiding geven tot gevoelsverwarringen, die uit reclasseringsoogpunt bedenkelijk zouden kunnen zijn.

Evenzo kan de volledig persoonlijke schuld-bewust-zijnsrelatie leiden tot belangrijke positieve resultaten, maar hier zal veel er van afhangen, hoe de persoon tegen wie(n) misdreven is, zich tegenover den schuldige gedraagt. Wil hij medewerken aan de reclassering, dan kunnen schone resultaten het gevolg zijn.

De voor de reclassering m.i. meest belangrijke vorm van schuld-bewustzijn echter lijkt mij die, waarbij schuld gevoeld wordt tegenover de kleinere gemeenschap, waar men dagelijks in leeft. Evenals bij het groepsideologisch schuld-bewustzijn nl. speelt hier de behoefte om de achting van de mede-groepsleden weer te verwerven een uiterst belangrijke rol. Het herwinnen van het vertrouwen van het gezin, het weder-veroveren van de achting van mede-arbeiders, het zich weer één kunnen voelen met dorps- of buurtgenoten, waarmee men toch altijd één was, en welke eenheid verbroken werd door het gepleegde feit, dit alles is voor de sociale positie van den mens zo belangrijk, dat iedere delinquent, die nog even gehecht is aan zijn sociale positie, hier bewust of onbewust naar zal streven. Hierbij aanknopend zal de reclasserend natuurlijk lang niet steeds een volledige omvorming van de persoonlijkheid kunnen bereiken, maar de praktijk

leert ons, dat wij op dit gebied onze eisen vooral niet te hoog mogen stellen en dat we tevreden mogen zijn wanneer we de in bijna ieder mens sluimerende sociale tendenzen zo kunnen aanmoedigen, dat nieuwe inschakeling in de gemeenschap, waarin men dagelijks moet verkeren, mogelijk wordt. Het spreekt vanzelf, dat daarbij aan die gemeenschap zelf ook eisen gesteld moeten worden, en dat niet alles van de kant van den schuld-bewusten delinquent kan komen.

Maar wat nu t.a.v. die gevallen waarin geen schuld-bewustzijn aanwezig is? Het wil mij voorkomen, dat wij niet te snel mogen zijn met dit aan te nemen en dat bij grondig onderzoek zeer vaak schuld-bewustzijn in een der verschillende door mij omschreven vormen zal blijken aanwezig te zijn. Dat dit soms zo moeilijk aantoonbaar is hangt grotendeels hiermee samen, dat welhaast nooit zulke sterke remmingen moeten worden overwonnen dan voor het komen tot de erkenning, eerst t.o. zichzelf, dan ook tegenover anderen, dat men schuld-bewustzijn heeft. We mogen echter zeker niet zeggen, dat bij gebreke van deze erkenning er ook geen schuld-bewustzijn bestaat. De moderne psychologie leert ons, dat ook het niet door ons bewustzijn erkende, maar wel aanwezige schuld-bewustzijn in velerlei, soms zeer merkwaardige vormen, wegen weet te vinden om zich kenbaar te maken.

Moge dit artikel een aansporing zijn om, wanneer wij met crimineel geworden medemens in aanraking komen, niet te snel te zijn met ons oordeel, dat de betrokkene geen schuld-bewustzijn heeft. Wanneer we door te oppervlakkig onderzoek een wel bestaand schuldgevoel voorbijgaan, benemen wij daarmee den schuldige wellicht een kans om tenslotte te geraken tot de wederopneming in de gemeenschap, die het sociaal criterium is van een geslaagde reclassering.

KEMPE.

De Werkkampen voor Sociaal-Labiele Jongens

Meerdere uwer zullen lezer zijn van het Maandblad voor Berechting en Reclassering en in een van de laatste nummers kennis genomen hebben van het voortreffelijke artikel dat Dr. N. Muller daarin schreef over de werkkampen voor sociaal-labiele jongens. Sommigen hebben wellicht op andere wijze iets gehoord over dit werk, dat thans ressorteert onder de afdeling Sociale Jeugdzorg van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, maar juist omdat rond die afdeling van genoemd Ministerie in de laatste tijd nogal wat rumoer is, verheugt het mij in uw orgaan een artikel aan het werk te wijden, temeer, omdat nog nooit als juist in het laatste half jaar door zoveel mensen, die onvoldoende of in het geheel niet georiënteerd zijn, in opbouwende, doch helaas maar al te vaak ook in afbrekende zin over het kampwerk voor sociaal-labiele jeugd wordt geschreven en gesproken.

Om tot beoordeling van de huidige situatie te komen is een historische excursie onontbeerlijk.

In October 1938 werd door het bestuur van het Nederlands Genootschap tot Zedelijke Verbetering der Gevangenen een commissie benoemd om op korte termijn een onderzoek in te stellen naar en rapport uit te brengen over de wenselijkheid en mogelijkheid van oprichting van een strafrechtelijk werkkamp door het Genootschap. De naam van den onvolprezen kinderbeschermers, Mr. G. T. J. de Jongh, zal daaraan voor altijd verbonden blijven. Dit rapport kwam nog in datzelfde jaar klaar en het heeft geleid tot de inrichting van het eerste werkkamp van onder toezicht gestelden, maar door het uitbreken van de oor-

log is het niet tot opening gekomen.

De arbeid van deze commissie is niet vergeefs geweest, want als enkele jaren later het Departement van Sociale Zaken in overleg en samenwerking met het Departement van Justitie de uitvoering ter hand neemt, wordt het rapport van het Genootschap als uitgangspunt genomen en nog steeds kunnen we over de taakbepaling van de werkkampen in dat rapport te rade gaan. We lezen op pag. 6 van dit rapport:

„Het strafrechtelijk werkkamp behoort tot het gebied der reclassering en het is daarvan de uiterste uitloper, grenzend aan het gebied der gestichtsverpleging. Het strafrechtelijk werkkamp is een hulpmiddel van het reclasseringswerk. Gestichtsverpleging beoogt door een verblijf gedurende geruime tijd den verpleegde op te voeden, te verbeteren en op te leiden, en na de verplegingstijd is de nazorg (het woord zegt het duidelijk) slechts de laatste uitloper-in-de-maatschappij van het eigenlijke werk, dat in het gesticht aan den verpleegde is gedaan. Bij het strafrechtelijk werkkamp juist omgekeerd: daar is het wezen van de strafrechtelijke maatregel de reclassering d.w.z. de terechtbrenging door middel van leiding in de vrije maatschappij, terwijl een verblijf van bescheiden duur in een werkkamp slechts de rol speelt van inleiding om de onderneming van een wat moeilijk reclasseringsgeval mogelijk te maken, of van steun-middel gedurende de loop van de reclasseringsooging om een bedreigd geval tot uiteindelijk succes te brengen. „Het werkkamp een wapen in het arsenaal der reclassering..... Door bovenstaande taak-bepaling wordt de verhouding van het werkkamp tot andere strafrechtelijke instituten bepaald. Het Rijks- en par-

ticulier opvoedingsgesticht en de Jeugdgevangenis zijn bestemd voor opvoeding en dus voor verpleging van tamelijk lange duur. De tuchtschool echter vertoont vrij grote overeenkomst met het werkkamp, doordat ook dat instituut beoogt een strafrechtelijk ingrijpen van matige duur, waardoor de nodige disciplinerende en verbetering wordt nagestreefd. Van de tuchtschool onderscheidt zich het werkkamp doordat de tuchtschool bedoeld is als straf (zij het met opvoedkundige bedoeling), terwijl het strafrechtelijk werkkamp bedoeld is niet als straf, maar als opvoeding, als disciplinerende inleiding van het reclasseringswerk, waarvan het een onderdeel is en waarvan het dus ook het karakter moet hebben. En van het *gewone werkkamp* onderscheidt zich het strafrechtelijk werkkamp..... ja, natuurlijk door zijn strafrechtelijk karakter. Het gewone werkkamp moet aan gewone jongens, frisheid, gezondheid en de vreugde van arbeid en buitenleven geven — niet minder, maar ook niet meer dan dit — terwijl het strafrechtelijk werkkamp, met uiterlijk bijna dezelfde middelen, beoogt jongens en jonge mannen, die beginnen onmaatschappelijk te worden, wel is waar niet een her-opvoeding te geven, maar toch hen weer in het goede spoor te brengen: hen een morele gezondheidskuur te doen ondergaan..... Het strafrechtelijk werkkamp moet zodanig zijn ingericht en bemand, dat het geschikt is voor een verblijf van tamelijke duur voor jongemannen, die wel is waar niet als misdadigers mogen worden beschouwd, maar die toch een fout hebben begaan, die uit hun levenswijze voortvloeide. De inrichting — waarvan de houten barakkenvorm geenszins voorgeschreven, maar evenmin uitgesloten is — moet zodanig zijn, dat een zekere mate van scheiding..... en behoorlijk toezicht (dwz. zeer geschikt en niet te weinig talrijk personeel) verzekerd zijn. Ook de soort van personeel moet aan vrij hoge eischen voldoen, vooral aan de eis van karakter en algemene geschiktheid, want leiding van de arbeid en materiële verzorging zijn niet het enige in het strafrechtelijk werkkamp, waar de leiding van de jongemannen het voornaamste is. Geen her-opvoeding, nog minder psycho-therapie (die is elders op haar plaats), maar het wekken van een kampgeest, die de jongemannen doordringt en voorbereidt voor hun terugkeer in de maatschappij, — en zoveel individuele bemoeienis toch ook, als nodig is om de terugkeer naar de oude omgeving voor te bereiden, vooral in de jongemannen zelve voor te bereiden. Het moet dus toch heel wat meer worden dan het vluchtige algemene werkkamp. En daardoor natuurlijk ook moeilijker en duurder in opzet en uitvoering.”

We spreken thans niet meer van het strafrechtelijk werkkamp; in de eerste plaats om het begrip straf nog sterker naar de achtergrond te dringen, doch ook omdat naast de strafrechtelijke gevallen vele andere toezichtgevallen in de kampen hun plaats vinden.

Het is geen toeval, dat het Departement van Sociale Zaken het initiatief van het Genootschap heeft overgenomen. In dat Departement kende men al enkele jaren de afdeling Vakontwikkeling en Sociale Jeugdzorg, die zich bemoeide met de kampen voor jeugdige werklozen. Deze kampen ontstonden in 1932 en werden geboren uit de nood van die tijd, de massale jeugdwerkloosheid. Anders dan in enkele andere landen is het kampwerk hier opgezet als middel tot bestrijding van de gevolgen van de werkloosheid der jeugd. Het is niet ontstaan op initiatief van de Overheid, doch dank zij de bemoeiing van particuliere organisaties. Pas in 1934 liet de Overheid zich met het kampwerk in door het verstrekken van subsidies, die langzamerhand nagenoeg 100 pct. van de kampkosten bedroegen. Het is begrijpelijk, dat deze kampen gedifferentieerd waren naar levensbeschouwing. De Overheid erkende bij de organisatie van het kampwerk vier centrales. Iedere centrale volgde praktisch haar

NOGMAALS OPLEIDING

In „Humanitas” van September 1946 namen wij een bericht op van de Stichting voor Opleiding van Maatschappelijke Werkers, gevestigd Wilhelminastraat 42 te Haarlem. Deze Stichting berichtte ons nu nog het volgende:

„Konden tot dusver alleen aan het examen maatschappelijk werk deelnemen zij, die reeds maatschappelijk werker zijn, thans bestaat die gelegenheid voor iedereen. Vrijwilligers in het M.W. kunnen hun diploma verwerven, als zij voor het examen voldoende praktische scholing hebben. Adspirant M.W. krijgen bij voldoende examen een certificaat daarvan, hetwelk voor een diploma kan worden verwisseld, zodra zij 2 jaar praktisch werkzaam zijn geweest.”

In het belang van de betrokkenen meenden wij goed te doen, deze aanvulling alsnog te plaatsen.

eigen weg en dat was voor dit soort werk ook geen bezwaar.

In de laatste jaren voor de oorlog viel in Nederland een kentering in de opvatting van het kampwerk te bespeuren. Terwijl tot nu toe het crisiskarakter had gedomineerd, en de opvatting, dat het alleen ging om het verschaffen van zinvolle arbeid, gingen er stemmen op, dat de kampen moesten worden gezien als blijvende instelling van de Nederlandse jeugdupvoeding. De instelling van een arbeidsdienst, hetzij verplicht voor allen, hetzij op vrijwillige basis, werd door sommigen bepleit. De toenmalige politieke constellatie heeft de uitwerking en verwezenlijking van die plannen onmogelijk gemaakt. Het kampwerk behield zijn beperkte doelstelling; alleen zou door inrichting van zogenaamde vakkampen naar een verbreding van het werk worden gestreefd.

Aan dit kampwerk kwam voor het grootste deel een einde door inmenging van den bezetter. Hij decreteerde, dat de kampen voor jeugdige werklozen slechts konden worden voortgezet onder bepaalde voorwaarden: de centrales zouden worden uitgeschakeld en de organisatie van het kampwerk zou berusten bij het Departement van Sociale Zaken. De kampen mochten alleen vakopleiding geven en moesten zich afzijdig houden van het terrein der opvoeding, waarvan het monopolie werd voorbehouden aan de kampen van de N.A.D.

Verschillende kampen, die zich niet leenden voor vakopleiding, gingen over in handen van de N.A.D., terwijl het Departement van Sociale Zaken alleen voortzette de reeds bestaande vakkampen, die in de loop van de volgende jaren nog met enkele werden uitgebreid. Wanneer twijfel bestond over de geschiktheid voor een vakopleiding van den aspirant-deelnemer, kon hij eerst worden opgenomen in een selectiekamp.

Al spoedig gaf de N.A.D. een aantal kampen vrij, waarvoor echter geen bezetting was en omdat Sociale Zaken wist van de nood onder de prae-criminele jeugd en de niet tot uitvoering gekomen plannen tot leniging daarvan, zocht het in overleg en samenwerking met het Departement van Justitie, contact met verschillende instanties, werkzaam op het terrein van reclassering en kinderscherming, wat geleid heeft tot de opening van de kampen voor onder toezicht gestelde jongens van 16 tot 23 jaar.

Toch was al eerder contact geweest tussen Sociale Zaken en de justitiële kinderscherming. Toen n.l. in 1938 de oprichting van aparte reclasseringskampen financieel onmogelijk dreigde te worden, werd, als doekje voor het bloeden, bepaald, dat in elk kamp voor jeugdige werklozen enkele reclasseringsgevallen tussen de andere deelnemers konden worden opgenomen. Deze methode, om voorwaardelijk veroordeelden en onder toezicht gestelden onmiddellijk, zij het in

beperkt aantal, tussen andere deelnemers te plaatsen, had iets aantrekkelijks, maar de bezwaren bleven toch overwegend. De reclassering van deze jongens vereist kampleiders met *speciale* paedagogische bekwaamheden en met een ruime kennis van het gebied der kinderbescherming en reclassering, die men niet in iedere leiding van een kamp mag verwachten. In de tweede plaats verdragen de reclasseringspupillen niet het regiem van een normaal kamp, terwijl tenslotte het aantal dergenen, die bereikt konden worden, te gering was.

Het kampwerk voor onder toezicht gestelden van het Departement van Sociale Zaken was geheel in handen van de Overheid, zij het dat in het kleine curatorium, bestaande uit ambtenaren van Sociale Zaken en van Justitie, ook een kinderrechtster tegenwoordig was.

Het is een algemeen bekend feit, dat deze reclasseringkampen in de bezettingsjaren zich hebben mogen verheugen in een groeiende belangstelling van de zijde van de rechterlijke instanties en van de kinderbeschermingsorganen van alle richtingen. Ongetwijfeld heeft hiertoe bijgedragen het feit, dat de kampen, door de geest, die er heerste en door de personeelsbezetting hun zuiver Nederlands karakter wisten te behouden, maar bovenal, omdat het kampwerk een nieuw en fris element heeft gebracht in het werk van de reclassering en de kinderbescherming. Het voorzag in een reeds lang gevoelde behoefte, doordat zij een oplossing brachten voor de pupillen, die beter voor enige tijd uit hun milieu konden verdwijnen, zonder dat tuchtschoolstraf nodig was, maar die niet voor een opvoedingsgesticht in aanmerking kwamen. In de loop der jaren is een schat van ervaring opgedaan en in noeste arbeid wordt gewerkt aan de verdieping van dit prachtig mooie reclasseringswerk, dat het vertrouwen van zoveel kinderbeschermingsorganen heeft weten te veroveren.

Na de bevrijding is het kampwerk overgegaan naar het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Het zal niemand verbazen, dat toen ook o.m. de organisatie van het werk moest worden herzien. Nooit kan het de bedoeling van een democratische overheid zijn, dit belangrijke werk zelf ter hand te nemen. Daarom wordt gestreefd naar de instelling van een nieuw curatorium, waarin naast vertegenwoordigers van de jeugdorganisaties en kinderbeschermingsorganen de kerken zitting hebben. Hierdoor is verzekerd, dat naast de overheid vooral de particuliere instanties, die belang hebben bij dit deel van de Nederlandse jeugd, het werk leiden.

Ik ben mij ervan bewust, dat de opmerkingen over de nieuwe organisatievorm uiterst summier zijn, doch het zou niet juist zijn een gedetailleerde uitwerking naar voren te brengen, omdat het Curatorium pas dezer dagen zijn beslag krijgt. Dat instituut zal de vorm van het kampwerk moeten bepalen. Wel hoop ik, dat het voldoende is om aan te tonen, dat er geen sprake is van een streven om van het kampwerk voor de a-sociale jeugd overheidswerk te maken.

Er zijn mensen, die zich nu reeds tegen deze opzet verzetten en die, kost wat kost, confessionele kampen verlangen. Voor hen volgt tot slot van dit deel van onze beschouwingen over de reclasseringkampen in enkele punten de afwijzing van hun standpunt.

1. De werkkampen voor sociaal-labiele jongens werken niet aan de heropvoeding van den deelnemer zoals de opvoedingsgestichten, die daarom terecht gedifferentieerd zijn volgens levensovertuiging. Zij beogen slechts te geven een korte correctie en staan daardoor op een lijn met de tuchtscholen. Het verschil ligt in de methode van werken met de jongens.

2. Het kampwerk verkeert duidelijk in het stadium van het experiment, waardoor het noodzakelijk is, dat het, met betrekking tot het zoeken naar de juiste methodiek, de selectie van de deelnemers, de plaats-

sing, de rapportering, de vakopleiding enz., geleid wordt vanuit een centraal punt, dat tevens in staat is het noodzakelijke contact te bewaren met de plaatselijke instanties.

3. Er is geen particuliere instantie in ons land, die, met een beroep op de historie, een claim op dit werk kan laten gelden, noch een instantie, aan wie zonder gevaar voor het voortbestaan van dit belangrijke experiment dit werk in handen kan worden gelegd.

De vroegere centrales voor werklozenzorg hebben kampervaring, doch missen ervaring met en ook kennis van dit speciale kampwerk.

De kinderbeschermingsorganen kennen de jongens, doch staan volkomen vreemd tegenover het kampleven. De jeugdorganisaties hebben tot nu toe geen belangstelling aan de dag gelegd voor de a-sociale jeugd en zo die belangstelling gekomen is, ontbreekt het haar voorlopig aan de nodige ervaring en vakken-nis, om dit subtiel werk met voldoende kans van slagen over te nemen.

Wanneer het werk in handen gelegd zou worden van verschillende particuliere instanties, is het niet uitgesloten, dat de onmisbare éénheid in methode van werken behouden blijft. Kinderrechtster en ambtenaren van de kinderrechten zullen dan hun jongens niet met hetzelfde vertrouwen aan alle organisaties in handen geven.

4. De ervaring heeft geleerd, dat in de eerstvolgende jaren kan worden volstaan met drie kampen voor sociaal-labiele jongens. Met deze opzet kan een differentiatie naar leeftijden worden doorgevoerd. Een kamp voor 15- en 16-jarige jongens, een kamp voor 17- en 18-jarigen en een kamp voor de ouderen. Het samenbrengen van alle leeftijdsgroepen in een kamp is voor deze categorie jongens om paedagogische redenen funest. Wil men naast deze indeling een differentiatie naar levensovertuiging, dan betekent dat een uitbreiding van het aantal kampen, die, zeker in deze tijd, financieel niet verantwoord is. We zullen dan n.l. kampen moeten hebben voor de katholieke jongens, voor de Protestants-Christelijke en voor de niet-kerkelijke/niet-communisten en voor de communisten, waarbij we de niet onbelangrijke groepering van de Vrijzinnig-Christelijken nog buiten beschouwing hebben gelaten. Bovendien, waar denkt men het personeel voor al die kampen vandaan te halen? Voor ons kleine aantal kampen hebben we reeds de grootste moeite de geschikte mensen te vinden. Zelfs wanneer men de paedagogische noodzakelijke differentiatie naar leeftijd over boord zou zetten, wat een flinke stap achteruit betekent, blijft de differentiatie naar levensovertuiging nog een belangrijke kostenvermeerdering, omdat er altijd meer kampen geëxploiteerd zullen moeten worden dan thans. Denken we daarbij alleen aan de inrichting en exploitatie van een werkplaats aan ieder kamp. Dat vakopleiding in vele gevallen mogelijk is en dat die in handen van het kamp moet blijven, is een les, die de ervaring ons overduidelijk heeft geleerd.

Bovendien zijn de kampen er niet om bij een splitting naar levensovertuiging aan alle verlangens te voldoen. Slechts met de grootste moeite heeft het Departement de beschikking gekregen over de kampen, die thans in bedrijf zijn. Uitbreiding van dit aantal is niet mogelijk.

5. Verreweg het grootste deel van het kampprogramma wordt gevuld met onderwijs, vakopleiding en sport, terreinen, waarop de jongens van verschillende overtuiging elkaar kunnen treffen.

6. Verwerpelijk zou het zijn, wanneer de Overheid alleen dit werk ter hand wilde nemen. Het Curatorium, waarin de belangrijkste geestelijke stromingen van ons volk, met name de Kerken, vertegenwoordigd zijn, krijgt de nodige invloed op de behartiging van de geestelijke belangen van de deelnemers en op de benoeming van het personeel.

P. A. POLS.

Onze Taak en wat er zoal mee samenhangt

De afdeling Haarlem onzer Stichting heeft een Contact-bureau geopend en bij het opstellen van wat ik bij die opening zou willen zeggen, leek het mij nuttig, vooral met het oog op de propaganda voor de nieuw op te richten afdelingen en misschien ook voor verscheidene reeds bestaande, een apart artikel te wijden, niet aan de oprichting van dat bureau, maar aan de vraagstukken, die zich bij het overdenken voordeden.

Zulk een Contact-bureau is van grote waarde. De medewerksters, medewerkers en bestuursleden komen daar met elkaar in contact, maken er hun plannen, wisselen er hun ervaringen uit en bespreken daar hun moeilijkheden. De cursussen en vergaderingen kunnen er worden gehouden en de administratie kan daar worden gevoerd. Doch ook is het de plaats, waar het publiek in contact komt met onze Stichting, want daar worden spreekuren gehouden voor gezinsmoeilijkheden, voor moeilijkheden met kinderen, voor reclassering enz.

Als een afdeling daarbij een Maatschappelijk Werker kan aanstellen en een administratieve kracht, dan is er een basis, waarop met de vrijwillige krachten heel wat positiefs gedaan kan worden. Maar, vóór het zover is!

Het publiek staat tegenover het werkprogram van onze Stichting anders, dan tegenover dat van een politieke partij. Het wil eerst daden zien, vóór het de belangstelling toont, welke nodig is om te komen tot medewerking in een of andere vorm.

En vooral in buitenkerkelijke kringen staat men voor het feit, dat het maatschappelijk werk er te weinig bekend is, waardoor men er nogal onwennig tegenover staat, maar daarover straks meer.

Desondanks is er reeds heel wat werk verzet door onze vrijwillige medewerkers en wij zijn hun grote dank verschuldigd. Zij toch zijn voor de buitenkerkelijke bevolkingsgroepen de pioniers. Zij hebben in zich voelen rijpen het mooie ideaal van de liefde tot de mensen en dit ideaal als leidraad van hun levenshouding aanvaard.

Zij hebben het zo leren zien, dat het een plicht is van ieder mens, dat hij hen, die in moeilijkheden verkeren, naar de mate van zijn krachten, moet bijstaan, maar ook, dat deze bijstand geen uit medelijden voortgesproten liefdadigheid mag zijn — wat altijd iets denigrerends heeft —, maar moet zijn het vervullen van een plicht. Deze opvatting leidt tot de maatschappelijk verheffende consequentie, dat de hulpbehoevende mens, die door onfortuinlijke omstandigheden in een ongunstige positie is geraakt, recht heeft op deze bijstand!

Het zal onze voornaamste taak zijn morele en geestelijke steun te verlenen, maar deze steun zal er op gericht moeten zijn, dat de betrokkene zo spoedig mogelijk weer geheel kan worden opgenomen in het normale leven van alle dag.

Stellig zal daarbij vaak stoffelijke hulp nodig zijn. Deze zal echter, behoudens bijzondere gevallen — niet door onze Stichting worden gegeven, want, dit is typisch Overheidstaak.

De Overheidsinstanties evenwel, door het keurslijf van bepalingen, waarin zij moeten werken, kunnen zich niet volledig inleven in de moeilijkheden der personen en gezinnen, waar het over gaat.

Het komt er dan ook op aan — en dat is nu typisch onze taak —, dat wij mannen en vrouwen van Humanitas deze moeilijkheden zo juist mogelijk moeten trachten te peilen, de oorzaken ervan op te sporen en ze zoveel doenlijk weg te nemen, dat wij trachten vertrouwen te wekken bij hen, die in nood zijn, waardoor er een sfeer ontstaat, waarin vertrouwelijk praten van mens tot mens mogelijk wordt, waarbij we ongemerkt

kunnen opvoeden, waar nodig, en bemoedigen, waarbij we met raad en daad proberen hen weer moreel op peil te brengen en zo tenslotte deze mensen niet alleen uit de put, maar ook weer op de been te helpen. En, als ons dit mag gelukken, welk een ontzaglijke voldoening zal ons dat dan geven! Is zoiets niet het moeitevol pogen waard?

De confessionele groepen hebben reeds lang dit werk gedaan en al had dit tot dusver meestal het karakter van liefdadigheid en zullen zij op dit stuk weldra — zo hopen wij — een en ander van ons kunnen leren, wij moeten ons spiegelen aan hun offervaardigheid, want alleen daardoor hebben zij zoveel kunnen doen. Zonder deze offervaardigheid is geen verantwoord sociaal werk mogelijk, noch het verkrijgen van de onmisbare Overheidssubsidies. En dat wil zeggen, dat de individuele nood, geleden in buitenkerkelijke kringen, levens martelt, gezinnen verscheurt, kinderen verwaarloost en hun toekomst op het spel zet, zonder dat iemand een hand uitsteken kan door gebrek aan geld, terwijl deze nood bij de kerkelijke bevolkingsgroepen door hun offervaardigheid wel kan worden bestreden en dan ook bestreden wordt! Kunt gij, buitenkerkelijke, die dit leest en die tot dusver afzijdig stond dit op uw moreel geweten laten en verstek laten gaan?

Vóór de oorlog stonden de meeste buitenkerkelijken, voorzover zij over dit vraagstuk nadachten, op het standpunt, dat dit alles staatszorg was, doch thans moeten zij zich bewust worden, dat de staatszorg alleen de stoffelijke nood kan lenigen, dat zij echter niet de morele en geestelijke verzorging kan behartigen, zoals hierboven reeds werd aangetoond.

Wij mensen van Humanitas zullen pas dan onze eigenlijke taak goed kunnen aanvatten, als wij er in slagen de buitenkerkelijke groepen ervan te overtuigen, dat het een plicht is elkander wederzijds te helpen, dat het noodzakelijk is deze maatschappelijke arbeid planmatig te organiseren onder deskundige leiding en tenslotte, maar zeker niet het minst klemmende, dat wij daarbij krachtige financiële hulp nodig hebben en daadwerkelijke medewerking van hen, die daar de tijd en het idealisme voor hebben.

Daartoe doen wij, wat dit laatste aangaat, dan ook het eerst een beroep op die karakters, die, gedreven door een innerlijke drang naar en behoefte aan hogere levenswaarden, welke een diepere levensbeschouwing bewust maken niet alleen, doch ook tot daden stuwten. Deze mensen zullen bij het vervullen van dit werk niet alleen voldoening en bevrediging vinden, maar stellig ook meer vrede en geluk in hun bestaan als mens.

Het zijn juist deze naturen, die de zo onontbeerlijke innerlijke kracht bezitten, die teleurstellingen weet te overwinnen. En deze arbeid brengt zeker vele en soms ernstige teleurstellingen, maar, daarnaast ervaren zij tevens, wat het zeggen wil als hun werk tot zegen bleek van velen! En dan, welk een vreugde, als zij zien, hoe hun voorbeeld de sluimerende innerlijke deugden bij anderen wekt en deze tot daden aanspoort op het gebied van het maatschappelijk werk. Zo worden ook deze anderen aangeraakt door „de humanistische geest, die gedragen wordt door een in gemeenschapsgevoel wortelend besef van verantwoordelijkheid voor het lot van den naaste en voor het welzijn der volksgemeenschap”, zoals het zo tekenend staat in de statuten onzer Stichting.

Dit gepast gevoel van verantwoordelijkheid, dat zo zegenrijk werkt in een gezond gezin, moet worden gewekt, daar, waar het latent is, worden versterkt tot grotere gemeenschappen. Op den duur dus tot de wijk-, stads-, lands- en wereldgemeenschap.

Dit is dan ook een der voornaamste doeleinden, die wij bij de bestrijding van het geestelijk nihilisme beogen, want deze geestesgesteldheid houdt een groot gevaar in voor de zuiverheid van dit gevoel van verantwoordelijkheid ten aanzien van de genoemde gemeenschappen. Daarom, en, omdat wij gezonde gezinsverhoudingen beschouwen als één der hechtste pijlers ener goed geordende samenleving, moeten wij streven naar de gezondmaking en naar het gezond houden der gezinsverhoudingen.

De ontwikkeling der economische verhoudingen onder het kapitalistische stelsel heeft het gezinsleven aangetast in niet geringe mate, maar de evacuatie en deportatie in de bezettingstijd hebben vele gezinnen uiteengescheurd. Vele zijn thans slecht behuist. De verwoesting, de uitplundering, de verarming en de zwarte handel hebben een ontstellende morele ontwrichting en verworping teweeggebracht en hebben geleid tot een zodanige chaotische toestand in en na de oorlog, dat dit alles nu nog op ernstige wijze het op gang komen van de productie belemmert, ja, ons volksbestaan bedreigt.

Het is deze na de oorlog voortwoekerende apathie en verworping, die overwonnen moeten worden en omgezet in een bewuste wil tot het goede. Hier ligt dan ook een grote en ernstige taak voor alle maatschappelijk werk onder alle bevolkingsgroepen, dus zeker voor ons, die nog pas aan het begin staan van deze arbeid.

Dat dit niet inééns gaat, is duidelijk. Er wacht ons dan ook een moeizame arbeid, die behalve idealisme ook een bewuste volharding vraagt.

Een der middelen tot morele wederopbouw is het verdelen van het gebied, dat wij in onze afdelingen betrekken, in wijken. In elke wijk vinden een leidster en enige helpsters een arbeidsveld. Zij moeten trachten het vrouwen te winnen in de buitenkerkelijke gezinnen, waar nood is.

In den beginne zullen zij deze gezinnen moeten opsporen, later zullen deze dan uit zichzelf bij hen komen of worden zij, via het contact-bureau, aan haar zorgen toevertrouwd. Zo nodig zullen zij de betrokken officiële instanties om bijstand vragen. Zij zullen echter ook de goede en gelukkiger gezinnen moeten bezoeken en deze trachten te bewegen tot het verlenen van directe hulp in die gezinnen, waar nood is tengevolge van ziekte of van andere min of meer noodlottige omstandigheden.

Hier is de leus van kracht: Wat vandaag u overkomt, kan mij morgen treffen, dus help ik u vandaag, in het vertrouwen, dat u mij morgen terzijde zult staan. De morele plicht tegenover het morele recht dus!

Men is in verschillende plaatsen bezig met het stichten van buurtgemeenschappen, die tot doel hebben de saamhorigheid der buurtbewoners te verstevigen, o.a. ook door culturele en morele verheffing. Het wil ons voorkomen, dat samenwerking daarmee nuttig zal kunnen zijn. Het is goed van meet af aan daarmee rekening te houden.

Het behoeft geen nader betoog, dat ook de gesprekken, die in het Contact-bureau worden gehouden, een werkzaam middel betekenen tot deze wederopbouw.

Zo zullen wij geleidelijk aan, alle terreinen van het maatschappelijk werk betreden. Wij zullen ze hier niet alle noemen, trouwens ons orgaan „Humanitas”, voorzover het reeds verschenen is, bevat rijke stof daarover. Wat betreft de reclassering, hebben wij een afspraak met het Genootschap voor Zedelijke Verbetering van Gevangenen gemaakt en wij sporen onze mensen aan om onder de vleugelen van dit Genootschap dit werk te gaan doen. Wij moeten ons bezighouden met alles wat in verband staat met de kindbescherming en in de toekomst met kindertehuizen, zo ook met het scheppen van gelegenheid tot vacantie voor oververmoeide huismoeders en de verzorging der

achtergebleven gezinnen, een werk, dat dit jaar mogelijk was, doordat Nederlands Volksherstel hiertoe het initiatief nam en het betaalde, terwijl wij onze bemiddeling verleenden en voor ons deel de buitenkerkelijke moeders opgaven en de geestelijke verzorging op ons namen.

Bij al het werk, dat wij te doen hebben, zullen wij zo nu en dan terecht komen bij allerlei officiële instanties en daarom is het nodig voor een goede gang van zaken, dat wij een ernstig beroep doen op de loyale medewerking dier organen.

Wij kunnen echter ook niet zonder de medewerking van de vakorganisaties en van sommige politieke partijen en wel van die, waarin vele, ja veelal het overgrote deel hunner leden buitenkerkelijk zijn. Nu is één der belangrijkste omstandigheden, waardoor in sommige plaatsen en zeker in Haarlem, waarop wij hier in het bijzonder het oog hebben, de financiële actie zeer verlaat is, deze, dat bij diverse vakbonden en zelfs in de eerste plaats bij de Bestuurdersbond, doch ook bij partij-organisaties, de mening heeft postgevat, dat bij het medewerken aan een dergelijke actie de neutraliteit in het gedrang zou komen. Heeft men zich wel goed ingedacht, dat hierdoor de buitenkerkelijke leden ernstig worden gedupeerd? De kerkelijke leden toch kunnen, als zij sociale en morele verzorging behoeven, terecht bij hun kerkelijke sociale instellingen. De buitenkerkelijken hadden tot voor kort zulk een instelling niet.

Onze Stichting is in het leven gekomen met het doel deze belangrijke bevolkingsgroep te dienen. Daarvan moeten de buitenkerkelijke mensen op de hoogte worden gebracht, maar zij moeten er ook van worden overtuigd, dat het hun eigen belang is en hun plicht tevens, onze Stichting zo goed mogelijk te steunen, omdat dan zij onder hen, die geestelijke of morele of andere sociale verzorging van node hebben, geholpen kunnen worden. Daartoe moeten wij hen kunnen bereiken. Dit is niet alleen een groepsbelang, het is ook een algemeen belang. Sterker, het is een eis van menselijkheid dit sociale werk, voor welke bevolkingsgroep dan ook, te bevorderen.

Daar, naar onze mening, niet slechts de behartiging van de materiële belangen, doch ook die der morele en geestelijke en culturele behoren tot de taak der vakbonden, zullen deze bonden toch zeker geen enkel neutraliteitsprincipe schenden, wanneer zij medewerken aan de bevordering van de verzorging dezer belangen, voor welke godsdienstige of buitenkerkelijke groep onder hun leden dan ook. En zo staat het ook met de politieke organisaties, waarin godsdienstige en buitenkerkelijke leden samenwerken. Daarom moet er een modus tot samenwerking gevonden kunnen worden, waartegen altruïstische andersdenkenden geen bezwaar zullen maken.

Men heeft het na de oorlog druk over een zogenaamde doorbraak op politiek gebied. Zouden wij er niet eens in volle ernst over gaan nadenken of die doorbraak daar halt moet houden? Of de bredere basis, waarop dan N.V.V. en Partij van de Arbeid zijn gekomen, anders niet een bedenkelijke verenging gaat betekenen voor het grootste deel der aangeslotenen? En zou dat de wens zijn van de nieuw ingetreden in deze rijen? Of zou dit koud-watervrees zijn der leden uit de oude groeperingen? Wij geloven het laatste, want zij, die breed genoeg en diep genoeg zijn gaan denken om de doorbraak een feit te maken, zullen zeker breed genoeg van opvattingen zijn om in te zien, dat elke godsdienstige en buitenkerkelijke bevolkingsgroep, die sociale verzorging behoeft, welke aansluit bij haar geestelijke opvattingen en zij zullen van oordeel zijn, dat ook op dit terrein samenwerking mogelijk, ja, dringend nodig is.

Daar komt nog bij, dat onze Stichting tot stand is gekomen mede op initiatief van N.V.V. en S.D.A.P.

Mogen de leden dier organisaties en met name de buitenkerkelijke leden, ook al is er dan wat veranderd, hun kind in den steek laten? Is de in die kringen toenmaals zo dringend gevoelde behoefte aan sociale verzorging voor de buitenkerkelijken in hun rijen nu opeens verdwenen? Stellig niet en daarom moet er een weg gevonden worden om met hen in overleg te treden over de vraag op welke wijze wij de buitenkerkelijke leden der vakbonden en der politieke partijen zo doeltreffend mogelijk kunnen bereiken. Als zij dit vraagstuk eens aan de orde stelden en eens ampel van gedachten wisselden op dit punt met de confessionelen onder hen. Ons dunkt zo, dat de doorbraak dan zou kunnen leiden tot een beter begrip van elkanders belangen op het stuk van morele en geestelijke verzorging en zelfs tot een zekere samenwerking, althans tot een welwillende houding voor deze aangelegenheden, waarbij tenslotte de liefde tot den naaste de drijfveer is.

De morele, geestelijke en materiële opbouw van heel ons volk zal te eerder vruchten afwerpen, als alle groeperingen in onderlinge verdraagzaamheid samenwerken, ieder naar zijn eigen idealen op eigen terrein, maar ook samen, als het er op aankomt om elkaar het werk te vergemakkelijken. Als nu ook de vakbeweging en de diverse politieke partijen dit als juist erkennen, dan zullen zij geen moeilijkheden ondervinden bij de sociale verzorging van al hun leden, dan zullen zij de impasse, die wij anders voorzien, ontgaan. Wij zouden te dien aanzien gaarne eens het oordeel vernemen van een man als ds. Buskes. Zoals wij bij een collecte langs de huizen of op straat niet vragen voor welke richting het eigenlijk is, doch mee bijdragen, als het een sociaal-doel beoogt, zo moeten de verschillende levensbeschouwingen op godsdienstig en buitenkerkelijk gebied elkaar zien te vinden en samenwerken bij de bestrijding van de morele en geestelijke nood, evenals bij die der materiële, tot zegen van het gehele Nederlandse volk!

Het is daarom zo jammer, dat er geen alle maatschappelijk werk overkoepelende organisatie is, dat Nederlands Volksherstel niet is uitgegroeid tot zulk een instituut.

Het is daarom juist zo verheugend, dat onze Stichting zich bij de oprichting reeds op een ruim standpunt heeft gesteld, dat zij zich wendt weliswaar, in hoofdzaak tot de buitenkerkelijke bevolkingsgroepen, maar tevens tot die vrijzinnig-christelijke groepen, die geen eigen sociaal apparaat hebben. In de grotere plaatsen heeft deze wijdere basis niet veel betekenis, maar in tal van kleinere bestaat er reeds een vruchtdragende samenwerking, zelfs met meer orthodoxe kringen.

Wij willen dit artikel besluiten met ons nog eens te richten tot onze vrijwillige krachten. Wij hebben een rotsvast vertrouwen in hun idealisme, in hun volhardings- en doorzettingsvermogen. Het werven van zeer vele medewerkers en medewerkers is van vitale betekenis voor onze afdelingen, want het verdient aanbeveling deze krachten zo in te schakelen, dat zij, om hun bereidheid niet te doven niet steeds aan het werk gebonden zijn, waardoor het vrijwillige karakter in het gedrag komt. Zolang een regeling van aflossing niet mogelijk is, rekenen wij op hun uithoudingsvermogen. Ook is het van groot belang, dat zij onze cursussen trouw bezoeken — waarbij echter van onze kant tegen overlading moet worden gewaakt —, om na vergaarde kennis des te vruchtdragender te kunnen arbeiden, ook tot eigen voldoening. Zo zal er geleidelijk aan een prachtig corps van vrijwillige krachten worden gevormd, waarop de Stichting trots zal kunnen zijn. Danken wij deze mensen voor wat zij aan goeds reeds volbrachten; voor wat zij nog zullen doen bij voorbaat onze erkentelijkheid.

Moge het onze landelijke Stichting „Humanitas” en haar afdelingen gegeven zijn spoedig uit te groeien tot een factor van grote betekenis bij de morele en geestelijke wederopbouw van ons volk, mede doordat zeer vele buitenkerkelijken hun plicht gaan inzien en met liefdevol altruïsme hun steentje gaan bijdragen tot ons doel en streven en moge daarbij een vruchtdragende, welwillende samenwerking met alle organisaties, die het belang van het maatschappelijk werk, krachtens hun wezen moeten erkennen, een feit worden.

Haarlem, 26 Sept. 1946.

VI.

Uit onze

AFDELINGEN

HAARLEM OPENT CONTACT-BUREAU.

Zaterdagmiddag 21 September was er in een paar lokalen van het gebouw aan de **Hoofmanstraat 17** een merkwaardige verandering en een opvallende bedrijvigheid waar te nemen.

De wanden in één der lokalen, waarvan enige dagen geleden een vunzig behangetje er in vellen bijbungelde, waren nu van een strakke frisheid, dank zij de nijvere handen van een paar onzer medewerkers.

In het andere echter waren de wanden nog van een gruwzame grauwhed. Zij, die beloofd hadden daar tijdig de vloebakwast te zwaaien hadden ons snood in de steek gelaten....., wat helaas ook gebeuren kan. Loppersum had echter met kwistige hand mooie

kleurrijke platen en zelfs een paar echte schilderstukken aan de wanden van beide lokalen aangebracht, waarvan gelukkig een deel mag blijven hangen voorlopig.

De parketvloeren waren fris geschrobd en gewassen en uitgewreven.

De opvallende bedrijvigheid was bezig een keur van frisse bloemen in vazen te rangschikken en deze op de van vrijwillige kledjes voorzien tafels op te stellen, kopjes gebruikree te maken en thee te zetten en koekjes van de Coöperatie te ontpakken.....

De nog wat rondsloeterende mannen waren onder de ban van het nette en schier feestelijke aanzien en deponeerden de as hunner sigaren of sigaretten heel behoedzaam in de schaarse asbakjes. Eén, die desondanks wat as verloor, viste verlegen de ongerechtigheid snel met een papiertje op.....

Het openingsuur was feitelijk reeds aangebroken en er waren alles bijeen misschien een persoon of twaalf, maar, toen de voorzitter een kwartier later de inleidende woorden sprak, was het zaaltje reeds aardig gevuld en een gevoel

van voldoening kwam over de Humanitasianen, toen kort daarna de mensen zelfs buiten het zaaltje plaats namen.

Van het Gemeentebestuur was een telefonisch bericht van verhindering binnengekomen. Begrijpt men in dat College niet, van welk een grote betekenis zijn vertegenwoordiging is, zowel voor hen, die hun vrije tijd geven aan dit soort werk, en die in zijn belangstellende aanwezigheid een gebaar van waardering zien en er een stimulans in vinden, als voor het publiek, dat er de betekenis van het werk der Stichting naar beoordeelt?

Zo was er ook geen vertegenwoordiger van de Haarlemse Bestuurdersbond.

De nieuwe voorzitter Noordhoff opende met een kort woord, waarin hij wees op het werk, dat er gedaan was om een zo gezellige omgeving te maken, waarna hij het woord gaf aan den oud-voorzitter, thans secretaris Vliegen, die onder meer het volgende zei:

Ik zou eerst willen releveren de welwillendheid van het Gemeentebestuur om onze Afdeling dit Con-

tact-bureau te verhuren en tevens dat dit huren mogelijk is geworden, doordat de Afdeling Haarlem van het Humanistisch Verbond deelt in gebruik en huur.

Wij hebben de naam van Contact-bureau gekozen, omdat daar de medewerksters en medewerkers met elkaar en met de bestuursleden in contact kunnen komen, er hun plannen kunnen maken, hun ervaringen uitwisselen en hun moeilijkheden bespreken, doch ook, omdat het publiek hier met onze Stichting in contact kan treden op de spreekuren in een daar toe geëigende sfeer.

Onze Afdeling bestaat nu ruim een jaar, maar wij hebben niet datgene bereikt, wat wij hadden gehoopt. De plicht de Volksherstel-H.A.R.K.-goederen onder de buitenkerkelijken te verdelen hield de medewerkers te veel van het eigenlijke werk af en belette ons, evenals de verkiezingen, de noodzakelijke financiële basis te leggen, zonder welke geen verantwoord sociaal werk mogelijk is, evenmin als het verkrijgen van Overheidssubsidies.

Er zijn een paar afdelingen, waar men financiële hulp van Nederlands Volksherstel heeft gekregen, zodat men daar een maatschappelijk werker kon aanstellen. De Afdeling Haarlem van N.V.H. meende ons deze steun niet te mogen verlenen, anders waren ook wij verder geweest.

Ondanks dat zijn wij niettemin grote dank verschuldigd aan vele medewerksters en medewerkers, die onder ongunstige omstandigheden veel en goed werk hebben verricht.

Wij hebben de stad in wijken verdeeld en geleidelijk aan zal er in elke wijk een leidster met enige helpsters een arbeidsveld vinden, waar meer directe, sociale hulp zal worden geboden en zo zal het Contact-bureau door de spreekuren, die er worden gehouden mede de morele wederopbouw schragen.

Door onze bemiddeling heeft dit jaar een 120-tal door de oorlogsgevolgen uitgeputte huismoeders op initiatief en op kosten van N.V.H. een week vacantie kunnen genieten.

Moge de Afdeling Haarlem wel dra een factor van betekenis worden bij het morele en geestelijke herstel van onze Haarlemse bevolking.

Namens het Landelijk Bestuur sprak daarop onze herrezen Faber een warm woord, waarbij hij de noodzakelijkheid van het maatschappelijk werk nog eens nadrukkelijk aantoonde en wees op de grote offervaardigheid, die van den enkeling vereist wordt om het werk naar behoren te kunnen vervullen. Hij was er zeker van dat Haarlem's burgerij die offervaardigheid bestrachten zou.

De heer Happé sprak namens het Humanistisch Verbond en zei o.m., dat de leden van dit verbond van mening waren, dat de buitenkerkelijken een geestelijk tehuis nodig hadden, wilden zij in de maastroom van de geestelijke verwarving na de oorlog niet ten onder gaan. Dit geestelijk tehuis biedt het Verbond, maar men is zich daar ook bewust, dat men daarmee er nog niet is, dat men zich ook bezig zal moeten houden met sociaal werk en dat dit het best kan gebeuren in de Stichting „Humanitas“.

Daarna zei de heer Mooyman, sprekende namens de Nederlandse Vereniging voor Geheelonthouding, dat vele leden reeds werkzaam waren in de Stichting, terwijl beide verenigingen vele punten van overeenstemming hadden.

Mr. Barbas wenste de Stichting vruchtbare arbeid toe. Er waren wel veel „weldadigheidsverenigingen“ bij de Armenraad, die hij vertegenwoordigde, ingeschreven, maar de nood is zo groot, dat er best nog een bij kan.

Daarop nam voorzitter Noordhoff wederom het woord. Hij hoopte, dat het Bestuur en vele medewerkers en medewerkers wat moois zouden maken van de Afdeling Haarlem van „Humanitas“ en hij bracht in het bijzonder dank aan Loppersum voor zijn stuwend werk, waarna hij het Contact-bureau voor geopend verklaarde.

Een verfrissend kopje thee met een smakelijk koekje, rondgediend door enige behulpzame dames, deden de meesten nog even toeven en toen gingen wij huiswaarts met de gedachte, dat wij hier in Haarlem een mijlpaal hadden bereikt, die, hoe onaanzienlijk misschien, toch een belofte inhoudt voor de toekomst.

Haarlem, 21-9-1946.

Noot: Uit bovenstaande verslag is het algemeen gedeelte weggelaten. Zie daarvoor het artikel: Onze Taak. VI.

Ook op deze plaats willen wij onze Afdeling Haarlem van harte gelukwensen met de opening van haar Contact-Bureau en de wens uitspreken, dat dit Contact-Bureau zal voorzien in de behoefte, die, naar onze mening, bestaat.

Als voorbeeld, van wat door vrijwillige medewerkers wordt gedaan (Haarlem beschikt inderdaad niet over een bezoldigde medewerker) vermelden wij, dat op onderstaande dagen en uren spreekuur wordt gehouden in de Hoofmanstraat no. 17: Maandag van 10—12 (d), 2—5 (d) en 7.30—9 (a);

Dinsdag van 10—12 (d) en 7.30—9 (b);

Woensdag van 10—12 (d), 2—5 (d) en 7.30—9 (a), (c);

Donderdag van 10—12 (d), 2—5 (d) en 7.30—9 (d);

Vrijdag van 10—12 (d).

Zij, die gezinsmoeilijkheden hebben, kunnen het best gaan op de uren, aangeduid met (a). Heeft men moeilijkheden met kinderen, dan ga men op de uren met (b) er achter en voor reclassering op die, gemerkt met (c).

Voor aanvraag van kleding enz. van de Volksherstel-H.A.R.K.-verdeling en voor andere zaken op sociaal gebied, waaromtrent men voorlichting wenst, melde men zich op de uren, waar (d) achter staat. F.

VERHEUGEND BERICHT

Indertijd verrees de afdeling Halfweg van onze Stichting. Door gebrek aan personen, wilde het werk niet vlotten en na enige maanden was er een roemloos einde aan het bestaan van deze afdeling.

Toch blijkt daar behoefte aan contact met onze Stichting te bestaan en zo ontstond er nu een correspondentschap, dat zal worden geleid door den heer D. Immig, Iepenlaan 81, Zwanenburg.

Wij verheugen ons zeer dat de heer Immig zich met dit correspondentschap heeft willen belasten en wij zijn ervan overtuigd, dat t.z.t. de afdeling Halfweg—Zwanenburg weer zal herrijzen.

MEDEDELING

Ten gevolge van overvloed van copie moesten verschillende artikelen overstaan tot een volgend nummer.

Het artikel onder de titel „Werkkampen voor Sociaal-labiele Jongens“ is geschreven door den heer P. A. Pols, die ons mededeelde, dat hij in een volgend artikel een beschouwing hoopt te geven over de methoden, die in de kampen gevolgd worden.

Een verslag van de opening van het Opleidingscentrum „Middeloo“ te Amersfoort kon helaas ook niet in dit nummer geplaatst worden.

RED.